

VEROHALLINTO

Esikunta- ja oikeusyksikkö
PL 325
00052 VERO

LAUSUNTO

2.8.2022

Valtiovarainministeriö
lausuntopalvelu.fi

Viite

VH/3051/00.04.05/2022

Valtiovarainministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi automaattista päätöksentekoa verotus- ja tulliasioissa koskevaksi lainsäädännöksi.

Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetuilla verotus- ja tullimenettelyä koskevilla erityislain säännöksillä poikettaisiin eräiltä osin hallintolakiin ehdotetusta automaattista päätöksentekoa julkisessa hallinnossa koskevasta yleissääntelystä. Ehdotus ATK-päätöksentekoa koskevaksi yleissääntelyksi on ollut Verohallinnossa jo aikaisemmin lausunnolla ja siitä on jo annettu lausunto. Lausunnossa arvioitiin, että Verohallinnon osalta ehdotettu yleislainsäädäntö mahdollistaisi jo sellaisenaan pääosin nykyisen käytössä olevan sääntöperusteisen automaattisen päätöksenteon ja mahdollistaisi sen käyttöönoton muun muassa auto- ja valmisteverotuksessa, mutta eräiden asioiden osalta tarvittaisiin erityislainsäädäntöä. Tuota erityislainsäädäntöä oltaisiin antamassa nyt lausunnolle tulleella hallituksen esityksellä.

Nyt lausunnolle tulleella erityislaille mahdollistettaisiin Verohallinnon automaattinen päätöksenteko eräissä asiaryhmissä tai tilanteissa, joissa se ehdotetun yleislain sääntelyn johdosta, joko ko. asiaa koskevan kiellon tai ko. asian ratkaisua koskevan oikaisuvaatimusmahdollisuuden puuttumisen vuoksi ei olisi sallittua. Näitä tilanteita olisivat:

- seuraamusmaksujen (myöhästymismaksu, veronkorotus, laiminlyöntimaksu) määrääminen
- oikaisuvaatimuksen ratkaiseminen, kun verovelvollisen oikaisuvaatimus hyväksytään, verotus kumotaan verovelvollisen oikaisuvaatimuksen johdosta ja toimitetaan uudelleen sekä kun verovelvollisen oikaisuvaatimuksen johdosta tehdään täydentävä verotuspäätös
- luonnollisen henkilön hakemusta veroilmoituksen tai perukirjan antamisajan taikka perunkirjoituksen toimittamisajan pidentämisestä ei hyväksytä
- luonnollisen henkilön pyyntö maksujärjestelyn saamiseksi hyväksytään
- luonnollisen henkilön hakemusta täytäntöönpanon keskeytysasiassa ei hyväksytä; sekä
- luonnollisen henkilön pidätysprosentin tai ennakonkannossa suoritettavan veron määrääminen.

Verohallinto

Esikunta- ja oikeusyksikkö
Vääksyntie 4
Helsinki

www.vero.fi

puh. 029 512 000
faksi 029 512 3595
VEROH 6818/w 10.2009

Automaattinen päätöksenteko ei em. asioissakaan / tilanteissakaan / olisi rajoituksetta mahdollista vaan, se olisi mahdollista vain niissä tilanteissa, joissa yleislaissa säädetyt hallintoasian automaattisen ratkaisemisen edellytykset täyttyvät. Asian tulisi siis olla laadultaan sellainen, ettei siihen sisälly seikkoja, jotka viranomaisen etukäteisen harkinnan mukaan edellyttäisivät tapauskohtaista harkintaa, tai virkamies tai muu asian käsittelijä on arvioinut tapauskohtaista harkintaa edellyttävät seikat. Erityislaissa käytettävä lainsäädäntötekniikka vastaisi siten ehdotettua yleislakia siinä, että laissa ei luoteltaisi kasuistisesti niitä yksittäisiä tilanteita, joissa päätös voitaisiin tehdä automaattisesti, vaan viranomaisen olisi erikseen harkittava ja tunnistettava nämä tilanteet em. asian laatua koskevien yleisten kriteerien perusteella.

Suoranaisesti automaattista päätöksentekoa koskevan sääntelyn lisäksi hallituksen esityksessä ehdotettaisiin Verohallintoa koskevia muutoksia oma-aloitteisten verojen myöhästymismaksunnettelyyn sekä päätösten antamismenettelyyn rekisteröintiasioissa ja verokausiasioissa.

Verohallinto on osallistunut hallituksen esityksen valmisteluun muun muassa tuottamalla hallituksen esitysluonnosta varten tietoja automaattisen päätöksenteon merkityksestä ja sääntelytarpeista verotuksen osalta ja erityislaissa ehdotetun erityissääntelyn saamisen tai saamatta jäämisen toiminnallisista ja taloudellisista vaikutuksista.

Verohallinnon näkemyksen mukaan ehdotettu erityissääntely on välttämätöntä verotuksen toimeenpanon turvaamiseksi ja yhteiskunnan resurssien tarkoituksenmukaiseksi käyttämisen mahdollistamiseksi. Automaattinen päätöksenteko voidaan toteuttaa verovelvollisen oikeusturvaa vaarantamatta ja tietosuojaa koskevat vaatimukset täyttäen, kun päätöksenteossa noudatetaan kuulemista koskevia ja muita verotusmenettelyn menettelysääntöksiä ja kun verotusmenettelyssä tehtävät päätös voidaan tarvittaessa joustavasti oikaista. Verohallinto on käyttänyt automaatiota verotuksessa usean vuosikymmenen ajan, eikä siitä ole käytännössä aiheutunut merkittäviä oikeusturvaongelmia.

Yksittäisinä huomioina Verohallinto haluaa lisäksi tuoda esiin seuraavaa.

Hallituksen esitysluonnoksessa seuraamusmaksujen määräämisen tietyissä tilanteissa sallivaa erityissääntelyä ehdotetaan sovellettavaksi veronkorotuksiin, myöhästymismaksuihin ja laiminlyöntimaksuihin. Varainsiirtoverotuksessa seuraamusmaksuna on myös viivästyskorotus. Varainsiirtoverolain 8 §:n mukaan kiinteistön luovutuksesta suoritettava varainsiirtovero korotetaan, jollei lainhuutoa tai kirjaamista ole haettu säädetyssä ajassa. Veroa korotetaan 20 prosentilla jokaiselta alkavalta kuudelta kuukaudelta siitä päivästä lukien, jona lainhuutoa tai kirjaamista olisi viimeistään tullut hakea. Veroa korotetaan kuitenkin enintään 100 prosentilla. Viivästyskorotus määrätään kaavamaisesti ja ilman harkintaa sillä perusteella, että kirjaamista on haettu myöhässä, joten viivästyskorotus soveltuisi lähtökohtaisesti hyvin määrättäväksi automaattisella päätöksellä. Verohallinto ehdottaa varainsiirtoverolaissa säädettäväksi, että myös viivästyskoron määräämistä koskeva asia voitaisiin ratkaista automaattisesti.

Hallituksen esitysluonnoksessa on lähdetty siitä, että verojen perintäkeinojen yhteydessä vain maksujärjestelyn myöntämistä koskevaa asiaa ratkaistaessa tehdään yleislakia koskevassa hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetussa hallintolain 53 e §:ssä tarkoitettu ratkaisu, joka kuuluu ehdotetun automaattista päätöksentekoa koskevan sääntelyn soveltamisalaan. Muut perintäkeinot, kuten veron ulosottoon lähettäminen eivät sisältäisi tällaista ratkaisua. Esitysluonnoksen perusteluissa jo sanotun lisäksi Verohallinto korostaa, että viranomaisen ryhtyy perintätoimiin täytäntöönpanokelpoisen saatavan perimiseksi tai täytäntöönpanomenettelyn vireille saattamiseksi taikka puhevallan käyttämiseksi täytäntöönpanomenettelyissä. Verohallinnolla ei ole itsellään täytäntöönpanotoimivaltaa. Verotuspäätöksessä – jossa on oikeussuojakeinonsa - on eräpäivä, johon mennessä vero on maksettava ja joka on täytäntöönpanokelpoinen, jollei muutoksenhaun yhteydessä ole määrätty täyttä ulosoton kieltoa. Myös täytäntöönpanotoimissa eli ulosottooperinnässä ja muissa maksukyvyttömyysmenettelyissä on säädetty velallisen oikeussuojakeinoista. Verotusyksikkö pitää erityisen

Verohallinto
Esikunta- ja oikeusyksikkö
Vääksyntie 4
Helsinki

www.vero.fi
puh. 029 512 000
faksi 029 512 3595
VEROH 6818/w 10.2009

tärkeänä sitä, että perintäkeinoja koskevat linjaukset automaattista päätöksentekoa koskevan sääntelyn soveltamisesta säilytetään myös lopullisessa hallituksen esityksessä ja vahvistetaan eduskuntakäsittelyn yhteydessä.

Maksujärjestelyn myöntämistä koskevasta ratkaisusta ei voi tehdä oikaisuvaatimusta. Tietosuoja-asetukseen perustuva luonnollisen henkilön oikeus vaatia ihmisen osallistumista asian käsittelyyn on ehdotettu esitysluonnoksessa toteutettavaksi niin, että luonnollinen henkilö voisi jo maksujärjestelyyn ryhtymistä koskevassa pyynnössä esittää vaatimuksen siitä, että Verohallinto ei ratkaise asiaa automaattisesti. Jos vaatimus olisi esitetty, Verohallinto ei voisi hylätä pyyntöä automaattisella ratkaisulla, vaan virkailijan olisi ratkaistava asia. Verohallinnon käsityksen mukaan tietosuojasääntelyn edellyttämä luonnollisen henkilön oikeussuojaedellytys täyttyy hyvin ehdotetun sääntelyn mukaisella menettelyllä.

Esitysluonnoksessa ennakkoperintälakiin ehdotetun 7 §:n 1 momentin mukaan, poiketen siitä mitä hallintolain 53 f §:ssä säädetään, pidätysprosenttia ja ennakonkannossa maksettavaa veroa koskeva päätös voidaan tehdä automaattisesti sen estämättä, että luonnollinen henkilö ei saa vaatia päätökseen oikaisua. Säännös on välttämätön, jotta verokortit ja ennakoverot voidaan valmista ja toimittaa verovelvollisille ajoissa. Verohallinto esittää harkittavaksi, että säännöksen perusteluja täydennettäisiin maininnalla vielä siitä, että verovelvollinen voi muutoksenhaun sijaan hakea verovuodelle korvaavaa verokorttia tai ennakoveropäätöstä, mikäli päätöksessä huomioitujen tiedot ovat muuttuneet tai puutteelliset. Mainitun kaltainen uudelleenkäsittelyn mahdollisuus tuottaa käytännössä tehokkaasti oikeussuojaa, sillä ylivoimaisesti suurin osa verokorttia ja ennakoveroja koskevista muutoksista tehdään tässä menettelyssä ja vain erittäin harvoin verovelvollisen on muutosta hakeakseen pyydettävä valituskelpoista päätöstä.

Oma-aloitteisten verojen myöhästymismaksumenettelyä ehdotetaan muutettavaksi siten, että verovelvolliselle olisi varattava tilaisuus selvityksen antamiseen ennen myöhästymismaksun määräämistä pääsääntöisesti silloin, kun myöhästymismaksua määrättäisiin enemmän kuin 200 euroa. Esityksen perusteluja olisi hyvä tarkentaa siten, että mainittu 200 euron raja on veroilmoituskohtainen, eli jos sama verovelvollinen antaa useita veroilmoituksia myöhässä, kuulemisvelvoitetta ei olisi, jos kukin erillinen veroilmoituksen myöhästymisen takia määrättävä myöhästymismaksu olisi enintään 200 euroa.

Esitysluonnoksen luvussa 10 (suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys) sivulla 42 todetaan, että "Yleislaista poikkeamisen perusteena olisi ennen kaikkea verotus- ja tullimenettelyn luonne masamuotoisena hallintomenettelynä ja tarve käyttää automaatiota kaavamaisissa tyyppitapauksissa, joissa päätöksenteon edellytykset on täsmällisesti säädetty laissa tai niitä koskee vakiintunut **oikeus- ja soveltamiskäytäntö**." Verohallinnon näkemyksen mukaan perusteluissa tulisi tällä kohdin puhua vakiintuneesta oikeus- **tai** soveltamiskäytännöstä. On mahdollista, että viranomaisella on vakiintunut soveltamiskäytäntö jossain asiaryhmässä, kuten laiminlyöntimaksun määräämisessä, mutta asiasta ei ole varsinaista oikeuskäytäntöä (tuomioistuinkäytäntöä) sen vuoksi, että ratkaisuihin ei ole haettu muutosta. Vakiintuneen soveltamiskäytännön tulisi olla tällöin riittävää automaattisen päätöksenteon perusteeksi. Tämä olisi sopusoinnussa myös ehdotetun automaattista päätöksentekoa koskevan yleissääntelyn kanssa; yleislainsäädäntöä koskevan hallituksen esitysluonnoksen perusteluissa (s. 80) todetaan automaattisen päätöksenteon olevan mahdollista myös, jos viranomaisella "on jossakin asiaryhmässä vakiintunut ratkaisukäytäntö, jonka mukaan tiettyjen piirteiden mukaiset asiat ratkaistaan aina samalla tavalla."

Teknisluontoisena huomiona Verohallinto toteaa, että esitysluonnoksen sivulla 36 luvun 7.4. otsikossa oleva kirjoitusvirhe tulisi korjata (ennakonperintälaki => ennakkoperintälaki).

Verohallinto katsoo, että erityislaissa ehdotetun sääntelyn tulisi tulla voimaan aikaisintaan 1 tammi-kuuta 2024 lukien. Siirtymäaika on tarpeen, jotta Verohallinto voi varmistaa sekä automaattista päätöksentekoa koskevan yleissääntelyn että tässä esityksessä ehdotetun erityissääntelyn osalta

Verohallinto
Esikunta- ja oikeusyksikkö
Vääksyntie 4
Helsinki

www.vero.fi
puh. 029 512 000
faksi 029 512 3595
VEROH 6818/w 10.2009

toimintaprosessien uudelleenjärjestelyt, tietojärjestelmämuutokset ja muilta osin sääntelyn toimeenpanon sekä päivittää asiakasohjeistuksen ja asiakastulosteet.

Pääjohtajan estyneenä olleessa

Ylijohtaja Heli Lähteenmäki

Lakiasiaintohtaja Matti Merisalo

Verohallinto
Esikunta- ja oikeusyksikkö
Vääksyntie 4
Helsinki

www.vero.fi
puh. 029 512 000
faksi 029 512 3595
VEROH 6818/w 10.2009

Seuraavat dokumentit on allekirjoitettu tiistai 2. elokuuta 2022

Verohallinnon Lausunto 2.8.2022.pdf
(219065 byte)
SHA-512: aa61edc6df74ef376c2db4eec353e91c23a8b
0ef5e3daea59bbc527b58a069698399e7a1507c2eb5fdd
28f9ab8495e5f6de58d796df81810b1008961061dfe8a

Allekirjoitukset

2.8.2022 9.58.27 (CET)

Lähtenmäki Heli

heli.lahtenmaki@vero.fi
Allekirjoitettu pika-allekirjoituksella

2.8.2022 9.40.16 (CET)

Merisalo Matti

matti.merisalo@vero.fi
Allekirjoitettu pika-allekirjoituksella

Tämä dokumentti on allekirjoitettu Assently-palvelulla. Sähköisesti tunnistetun allekirjoituksen katsotaan olevan sähköisesti varmennettu. Suomen laki vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista 1/9/2009 määrittää, että sähköinen allekirjoitus on yhtä pätevä kuin perinteinen fyysinen allekirjoitus.

Assently AB, Org Nr 556828-8442

Assently AB | Hölländargatan 20, 111 60 Tukholma Tämän asiakirjan eheys voidaan todentaa osoitteessa <https://esign.posti.com/case/verify>

Verohallinnon Lausunto 2.8.2022 / a2d434e3-1af2-452a-a182-841287faf014SHA512:

aa61edc6df74ef376c2db4eec353e91c23a8b0ef5e3daea59bbc527b58a069698399e7a1507c2eb5fdd28f9ab8495e5f6de58d796df81810b1008961061dfe8a